

14. Odpoveď podpredsedu vlády a ministra životného prostredia Slovenskej republiky Tomáša Tarabu na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Michala Saba podanú 20. augusta 2024 vo veci zákona o klímatickej zmene

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tomáš Taraba

podpredseda vlády a minister životného prostredia
Slovenskej republiky

Číslo záznamu:	19283
Číslo spisu:	KNR-ODOS-0756/2024-13
Dátum:	16. 9. 2024

Bratislava 13. september 2024
Č. záznamu: 60094/2024

Vážený pán poslanec,

dňa 26. augusta 2024 bola na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) doručená Vaša interpelácia vo veci zákona o klimatickej zmene a nízkouhlíkovej transformácii. (KNR-ODOS-0677/2024-12)

Otázka č. 1: *Vláda SR vo svojom programovom vyhlásení deklarovala, že je pripravená prijať nový zákon o klimatickej zmene a nízkouhlíkovej transformácii. V akom stave je príprava tejto legislatívy?*

Odpoveď: Návrh zákona o zmene klímy a nízkouhlíkovej transformácii Slovenskej republiky a o zmene a doplnení zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“) bol na základe záverov rokovania Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „HSR“) 3. apríla 2023 stiahnutý z legislatívneho procesu¹.

Výsledky rokovaní v HSR

Návrh zákona sa predložil na rokovanie HSR s rozpormi s týmito subjektami: Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“), Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“), Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPRV SR“), Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“), Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „MIRRI SR“), Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „MO SR“), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“), Úrad vlády Slovenskej republiky (ďalej len „ÚV SR“), Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“), Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „GP SR“), Únia miest Slovenska (ďalej len „ÚMS“), Republiková únia zamestnávateľov (ďalej len „RÚZ“), Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení (ďalej len „AZZZ SR“), Asociácia priemyselných zväzov a dopravy (ďalej len „APZD“), Klub 500 a Verejnoscť.

¹ <https://hsr.rokovania.sk/64872023-115/>

Rozpory s pripomienkujúcimi subjektmi, ktoré sa napriek vynaloženému úsiliu nepodarilo odstrániť, sa týkali nasledujúcich oblastí: preambula, základné princípy, definície pojmov, povinnosť dosahovania cieľov za Slovensko vo vzťahu k fyzickým a právnickým osobám, ako aj orgánom verejnej správy, sektorové klimatické ciele, rada pre klimatickú zodpovednosť, jej legitimita a kreovanie, záväznosť stanovísk rady, finančné zabezpečenie úloh spojených s návrhom zákona – personálne, opatrení, samosprávy, klimatická žaloba a jej zakotvenie v právnom poriadku Slovenskej republiky.

Na základe záverov HSR sa uskutočnili viaceré stretnutia v priebehu roku 2023 medzi MH SR a MŽP SR na úrovni štátnych tajomníkov, **kde sa dospelo k nasledujúcej dohode:**

Klimatické ciele a sektorové klimatické ciele boli prenesené do aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 – 2030 (ďalej len „NECP“). Tento krok bolo potrebné urobiť vzhľadom na potrebu dosiahnutia cieľa redukcie emisií skleníkových plynov o 22,7 % v porovnaní s ich úrovňami v roku 2005, ktorý pre Slovenskú republiku ukladá nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857² a preto tento cieľ v aktualizácii NECP predstavuje hlavný kvantifikovateľný cieľ Slovenskej republiky, ktorý vychádza z uvedeného nariadenia. Išlo o sektorové klimatické ciele pre sektor cestnej dopravy, sektor budov, sektor poľnohospodárstva, sektor využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva, sektor odpadov a sektor priemyselných procesov a používania rozpúšťadiel, vrátane fluórovaných skleníkových plynov. Príslušné ustanovenia návrhu zákona, ktoré sa týkajú zodpovednosti a určili aj zodpovednosť vecne príslušného ministerstva, resp. spoluzodpovednosť viacerých ministerstiev, neboli do aktualizácie NECP zahrnuté.

Z pohľadu MŽP SR bude zohrávať kľúčovú úlohu postoj príslušných rezortov k navrhovaným sektorovým cieľom, ktoré boli premietnuté do aktualizácie NECP. Ich postoj bude zrejímavý až počas zverejnenia návrhu aktualizácie NECP do medzirezortného pripomienkového konania.

Na spracovaní návrhu aktualizácie NECP sa podieľala pracovná skupina vytvorená zo zástupcov MH SR, MŽP SR, Ministerstva dopravy SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ÚV SR, MIRRI SR, Slovenského hydrometeorologického ústavu, Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry a Úradu pre reguláciu sieťových odvetví. V procese prípravy boli oslovené aj dotknuté priemyselné a energetické podniky a ich profesijné združenia. K návrhu aktualizácie NECP sa uskutočnila verejná konzultácia a v rámci regionálnej spolupráce tiež stretnutie krajín Vyšehradskej štvorky, ako aj stretnutie s Rakúskom. Verejnosť mala možnosť v súlade s čl. 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999³ zúčastniť sa na príprave návrhu už od vyzvania na zasielanie podnetov, ktoré bolo zverejnené na webovej stránke MH SR v auguste 2022. Slovenskej republike sa nepodarilo splniť povinnosť predložiť aktualizáciu NECP do

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a nariadenie (EÚ) 2018/1999

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013

30. júna 2024, podobne túto povinnosť nespĺnili ani niektoré ďalšie členské krajiny EÚ⁴ (Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Grécko, Poľsko, Slovinsko, Maďarsko, Lotyšsko, Malta, Španielsko, Portugalsko). Túto skutočnosť MH SR prostredníctvom svojich zástupcov komunikovalo na viacerých stretnutiach, či už zástupcom Európskej komisie, ako aj iným členským štátom. Hlavným dôvodom zdržania sú analytické práce v súvislosti s modelovaním politík a opatrení v SR prostredníctvom analytických modelov kalibrovaných pre Slovensko na stanovenie a dosiahnutie ambiciózných národných cieľov, ktoré budú obsiahnuté v aktualizovanom NECP.

Rada pre klimatickú zodpovednosť (ďalej len „rada“), jej legitimita a kreovanie, záväznosť stanovísk rady – túto radu v revidovanom návrhu zákona (úlohy, kompetencie a pôsobnosť) v plnom rozsahu nahradí Rada vlády pre Európsku zelenú dohodu (ďalej len „RV EZD“), ktorá bola zriadená podľa § 2, ods. 2 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Klimatická žaloba a jej zakotvenie v právnom poriadku Slovenskej republiky

Oblasť klimatickej žaloby a jej zakotvenie v právnom poriadku Slovenskej republiky nebudú súčasťou revidovaného návrhu zákona najmä z dôvodu využitia správneho súdnictva pri preskúmvaní klimatických nástrojov (sektorový plán a jeho zmeny relevantného rezortu). Počas odborných diskusií (za účasti zástupcov MS SR, MŽP SR, MH SR, MDV SR, GP SR, Najvyššieho správneho súdu SR, ÚV SR, odborných priemyselných združení, ako RÚZ, AZZZ, APZD, zástupcu právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave) k otázke zavedenia legislatívnej vymožitelnosti cieľov návrhu zákona viacerí účastníci poukázali na nevhodnosť aplikácie správneho súdnictva ako systému na prieskum klimatických nástrojov prijímaných orgánmi verejnej moci. Za hlavný dôvod pre nevhodnosť správneho súdnictva bol označený účel správneho súdnictva – ochrana subjektívnych práv a právom chránených záujmov jednotlivých právnických a fyzických osôb.

Otázka č. 2: Bude klimatický zákon ako kľúčová legislatíva pripravovaný v širokej nadrezortnej spolupráci?

Odpoveď: Návrh zákona bol pripravený participatívnym procesom a MŽP SR bude jeho prípadné nové verzie diskutovať v rámci pracovnej skupiny k návrhu zákona, ktorá má široké zastúpenie nielen naprieč rezortmi (MH SR, MDV SR, MF SR, MPRV SR, MV SR), ale aj odbornými združeniami súkromného a verejného sektora (napr. RÚZ, AZZZ, APZD, ÚMS, Združenie miest a obcí, zástupcovia VÚC atď.). Založená pracovná skupina je prepojená s RV EZD, ktorá bola zriadená uznesením vlády SR č. 699/2020 zo dňa 4. novembra 2020. RV EZD v zmysle schváleného štatútu má právomoc zriaďiť pracovné a expertné skupiny, ktoré sa budú podieľať na príprave a posudzovaní materiálov predkladaných na zasadnutie rady a na úlohách súvisiacich s implementáciou a monitorovaním dohody.

Otázka č. 3: Vnímate klimatický zákon ako nástroj, ktorý určí jasné práva a povinnosti nielen pre jednotlivé rezorty, aj pre priemysel či samosprávy, vrátane konkrétnych definícií mechanizmov, akými sa budú povinnosti vymáhať?

Odpoveď: Vo všeobecnosti viaceré zmluvné strany Parížskej dohody, vrátane niektorých členských krajín EÚ, akceptovali prijatie zákona o zmene klímy ako formy právnej úpravy

⁴ https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/implementation-eu-countries/energy-and-climate-governance-and-reporting/national-energy-and-climate-plans_en#national-energy-and-climate-plans-2021-2030

riešení zmeny klímy z dôvodu dôslednej implementácie národných záväzkov, ku ktorým sa zaviazali. V takomto ponímaní návrh zákona by mal naďalej za cieľ zintenzívniť úsilie v boji proti zmene klímy a to prostredníctvom dôsledného vykonávania Parížskej dohody s cieľom udržať rast globálnej teploty pod úrovňou 2 °C v porovnaní s pred industriálnym obdobím a vynaložiť úsilie na obmedzenie zvýšenia teploty na 1,5 °C, čo by významne znížilo riziká a nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Taktiež klimatický zákon by mal komplexne upraviť implementačný a kontrolný mechanizmus klimatických záväzkov.

Doterajšia príprava návrhu zákona v Slovenskej republike ukazuje zmysluplnosť existencie príslušných sektorových plánov, ako aj ich monitorovania a vyhodnocovania, ktorých príprava bola navrhovaná v návrhu zákona. Nevyhnutnosťou je zosúlad'ovanie rozdielnych ambícií jednotlivých rezortov v prípade ich implementácie, ako aj dostupnosť príslušných finančných nástrojov, ktoré sú v gescii jednotlivých ministerstiev. Zároveň v súvislosti s dosiahnutím cieľa zníženia emisií skleníkových plynov o 55% v porovnaní s úrovňou v roku 1990, resp. dosiahnutia uhlíkovej neutrality do roku 2050, treba riešiť skutočnosť, že klimatické ciele môžu byť až protichodné s inými cieľmi niektorých rezortov – napr. v sektore dopravy (cestná doprava, nástup elektromobility, znižovanie prepravných výkonov na cestách, presun na železničnú dopravu a pod.).

S pozdravom

Vážený pán
Mgr. Michal Sabo
poslanec Národnej rady Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Peter Žiga
poverený funkciou predsedu Národnej rady Slovenskej republiky
Bratislava